

Természet-tudományi hét

A TIT Szeged városi szervezetének hagyományos őszi rendezvénysorozata, a természettudományi hét témája idén: a környezetvédelem. Az ehhez kapcsolódó előadások tegnap kezdődtek a Bartók Béla Művelődési Központban. Az emberi tevékenység várható, távlati hatásai környezetünk alakulására címmel **Barta József** megyei környezetvédelmi titkár, A levegőből is leselkedik ránk veszély, valamint Allergiát okozó virágporok címmel **Juhász Miklós** egyetemi docens tartott előadást. Ma délután 5 órától a környezetvédelmi mozgalmakról beszél **Ilosvay György** főiskolai adjunktus, este 6 órától pedig biológia és környezetvédelem címmel **Kovács László**, a Deák Ferenc Gimnázium igazgatója tart előadást. Holnap 5 órától **Gallé László** egyetemi docenstől tudhatják meg az érdeklődők, hogyan kell rezervátumot tervezni. Este 6 órától A Tisza és természetvédelme címmel **Csizmazia György** főiskolai adjunktus tart előadást. Csütörtökön délután 5 órakor kezdődik **Galbács Zoltán** egyetemi docens előadása. A kémiai anyagok környezetre gyakorolt káros hatása — különös tekintettel az ivóvizek szennyeződésére címmel. Este 6 órakor **Gausz János**, az MTA Szegedi Biológiai Központjának tudományos főmunkatársa beszél a környezetvédelem és a biotechnológia kapcsolatáról.

Három hét: tizenkét millió

Háromszáz élet a tét

Idén tavasszal szegediek kezdeményezésére jött létre az Aerocaritas, azaz a földi-légi kutató-mentő és elsősegélynyújtó egyesület. A nyáron az M1-es autópályán „próbaüzemet” tartó karitatív szervezet már bebizonyította létjogosultságát, hiszen fennállása óta 21 balesetet szenvedett országúti vándor köszönheti neki életét. Eddig összesen 289 sérültet, beteget láttak el. Szeptember 13-án hagyták hivatalosan is jóvá azt az alapítványt, amely a légi mentőszolgálat megeresztését tűzte ki célul. Pontosabban a számlaszámra befolyt összegekből kívánják létrehozni azt a sürgősségi országos közúti és légi mentőszolgálatot, amely a bajba jutottakon szinte percek alatt képes lesz majd segíteni.

— Mit mutat most a mérleg? — kérdeztük az Aerocaritas elnökét, Kozenkai Jenőt.

— Áldozatkészségből eddig jelesre vizsgázott az ország! Három hét alatt 12 millió forint folyt be az alapítvány kasszájába. Ezt 300-350 vállalat és magánszemélyek adományozták.

— Közelebről, kik?

— Hű, ezt most nehéz lenne megmondani. Az az igazság, olyan sokfelől érkezik támogatás, hogy időbe telik feldolgozni. Az adóalap-kezdeményre jogosító visszaigazolásokat is csak decemberben tudjuk elküldeni az adományozóknak. Természetesen egy-egy köszönőlevél kíséretében. De azért néhány példát mondhatok. A Szegedi Paprika-feldolgozó Vállalat már az alapítvány létrejötte előtt úgynevezett közérdekű kötelezettségvállalás címén 145 ezer forinttal segített. Legutóbbi szegedi példa a Tisza Fűszért; 50 ezerrel támogatja az alapítványt. Akadt olyan kisszövetkezet is, ahonnan megírták, most számolják fel a céget, de 10 ezer forintot még el tudtak csipni erre a célra.

— És a legnagyobb segítség?

— Az Állami Biztosító már bejelentette, három millió forintot utal át.

— És a polgárok?

— Ezer forinttól 5 ezerig sokan adományoznak.

— Az idén csak az M1-esen örködték. A szegedieket az is érdekli, az E5-ösön mikor láthatjuk a helikoptereket?

— Kecskemét és Lajosmizse között létesítünk hamarosan egy földi bázist. Így Budapesttől a határig

biztosítani tudjuk a mentőszolgálatot.

— Mikor indul a „munka”?

— Március 21-én mindenképpen feláll a szolgálat. Csak az a kérdés, saját vagy bérelt gépekkel-e. Négy helikoptert akarunk vásárolni. Így 15-20 percen belül bárhová odaérünk. Hiszen mi nemcsak országúti mentőszolgálatot teljesítünk, hanem eldugott helyeken, kis falvakban, tanyákon is le tudunk majd szállni. Legkésőbb májusban—júniusban már saját gépeink lesznek, s akkor nemcsak sürgősségi ellátásra, hanem betegszállításra is vállalkozunk.

— Mekkora feladat vár a szolgálatra jövőre?

— A statisztikák szerint 1990-ben 300 ember élete a tét. Ennyien meghalnak, ha nem alakult volna meg a szolgálat. Ezért fogadunk a jövőben is szívesen minden felajánlást, hiszen ez közös érdekünk. Apolitikus szervezet vagyunk, bár díszelnökönk Pozsgay Imre, mégis furcsállottuk, hogy eddig egyetlen párt sem keresett meg bennünket. Pedig az ő segítségükre is számíthatunk. Jövő héten levélben fordulunk 23 európai ország nagykövetéhez — csatlakozzanak ők is az alapítványhoz.

R. G.

Kalocsai Miklós és Dobos Kati

Bemutató a Kisszínházban

Félkörmagyar

Nevezük a második koitást példaértékűnek a könyveden megszámlálható tizből. Pontosabban tíz és félből, hiszen a negyedik történetben a Fiala elvtárs először csődöt mond, mint állítja; a határtalan szerelem okán. No, de ez a negyedik és feledek aktus leendő, mi ellenben arról a jelenetről beszélünk, melyben a Takarító leány és a Kiskatona találkozik, mégpedig olyan testhelyzetben, ami a katoná számára egy hátulról megvalósítható előrenyomulást tesz lehetővé egy budapesti park baráti padjának segítségével. A szapora és hangos nyögdecsélek közepette azonban mindketten értelmes, emberi szavakat is hallatnak, imígyen: „Józi, nem látom az arcod!” — ezt a lány, „ÉN! ÉN!” — ezt pedig a fiú.

A példaértékben Kornis Mihály feltételezett mondanójára céloznánk, arra ugyanis, hogy a *Körmagyar* ábrázolta magyar olyan mostanság — késő Kádár-éra —, hogy körbekerül. De, mint az örült. Hol fent, alázva, hol pedig lent, aláztatva. Koitál gátlástalanul, passzióból, möhön, durván, magánytól űve, önzéstől, rejtett szeretetvágytól — Józi arca — felcsigázva. A koitálás, mondja Kornis, eszéköz. Ez még így rendben is volna, hiszen csak a pornográfának nevezett műfajban cél az. Ellenben a *Körmagyar* szerényen feltett kérdés ott tőr hétköznapi kis gyalázkodásaink sorába, mármint *ha tényleg eszköz a koitusz*, ugyan MIRE az? Erre mondja Kornis ragyogó nyelvel és helyzeti poénok verbó sokaságával, hogy *például lakást szerezni*. Például eszköz a hatalmi előremenetelben. Avagy segíthet bejutni a főiskolára. Elvezethet netán a

Bahamákra... és a többi. Vagyis minden koitusz mögött hideg emberi számítás, önzések körbeforgó sorozata rejlik. A feltartóztatlan nemi inger előtt olcsó és kölcsönös hazugságaink végezek előbambázást, a meghódításra kiszemelt terepet — a másik testét s főként számunkra előnyössé válható segítségét — előkészítendő.

A Körmagyar ábrázolta társadalmi tablót, mely a kurvától a le- és felmenő pártfunkcionáriuson, a színésznőcskén át, s a hazalátogató milliomosig igen sok jellemző figurát felvonultat, mégis *hiányosnak* érezzük. Hiányos, hiszen ha a Körmagyar a nemileg motivált emberi korrupció darabja, tán mégse kerül minden magyar ebbe a végtére is vélelő romlott, s végül az aids-szel halálra ítélt örvénybe. Tán nem. Egy komoly bohózat mindenestre megengedi a *legsúlyosabb dolgok kimondását* is, legyen az bár a napi sajtóból kitiltott hétköznapi argó avagy elretentő társadalomkritika.

Kornis Körmagyarja mindazonáltal elveszti körformáját, bár ez már inkább a rendezésre, illetve a színesítésre tartozik inkább, különösképpen a milliomost alakító *Kalocsai Miklósr*. A cselekmény lendülete valóban lelassul a második felvonásra, mintha nem ugyanaz a darabot látnánk. A színre lépő Kalocsai szakmai fölénye, magabiztossága, profizmusa révén nemes egyszerűséggel egyrészt *lejtátsza* — a kurvát alakító Bede-Fazekas Annamáriánál ellenben inkább felfelé segít az — a többi színészt, másrészt olyan mélységet és különösséget ad a dollármilliókkal és versidézetekkel hazatérő honfitársunk alakjának, ami így nem is *szükségtelne*. Az ő figurája más, jóval több, mint egy tablókép. Nem tipizált jellem. Kalocsai színészi játékát túlfeszíti a neki szánt kereteket, elsúlytalantja a többieket, s ez alól tán még a különben igen jól játszó *Szervét Tibor* és *Galbenisz Tomasz* sem kivétel. Mert ha jellemeiről beszélünk, a színészi játék akkor jó, ha megismerni véljük az ábrázolt figurát. Ezen az estén csak a milliomosé volt ilyen.

Komoly bohózat? Bohózat a többieké, milliomosé a komolyság? Ez így nem fair ha, mint mondják, igaz, hogy a *kör* a legdemokratikusabb forma.

Podmaniczky Szilárd

Darvasi László

Áthelyezés a Rózsából

Első ok: az életveszély

A jövő tanévtől kezdődően a Rózsa Ferenc Szakközépiskola az épületvillamosági képzést átadja a 600. számú szakközépiskolának. Vagyis, a mostani negyediketek még a „Rózsában” érettségiznek, viszont a 2. és 3. évfolyam már a „600-asban” kénytelen folytatni tanulmányait. A szülők ragaszkodnak ahhoz, hogy a gyermekük abban az iskolában végezzen, ahová beiratották, és többnyire értetlenül, felháborodva fogadták az áthelyezést. Korányi Máttyást, a Rózsa Ferenc Szakközépiskola igazgatóját kérdeztük az átirányítás okairól.

— 1972. óta folyamatosan próbálkozunk épületállományunk állagának és technikai felszereltségének fokának javításával. Mára azonban a helyzet elodázhatalanná tette azt a minisztériumi döntést, hogy az épületvillamosági szakot átadjuk a 600. számú szakközépiskolának, így közel 100 tanuló és 4 tanárt. Ennek két oka is van. Első, hogy az az épület, amelyben e szak oktatása folyt, életveszélyessé vált, és máshol nem tudunk helyet biztosítani.

Anyagilag pedig nem állunk olyan jól, hogy másként megoldhatnánk ezt a problémát. Azt gondolom, senki nem kívánhatja, hogy a munkavédelmi szabályokat megszegve, életveszélyes épületben folyjon az oktatás. A másodlagos ok egyfajta profilisztizálás. Szeretnénk egy helyre koncentrálni az épületvillamosági képzést. Mindezekhez hozzátartozik, hogy a 600-asban legalább kétszer olyan jó az eszközállomány, mint nálunk, ami egyúttal azt is jelenti, hogy a tanulók a szakmai képzésben semmit nem veszítenek.

Természetesen megértem a szülők aggodalmát, még a felháborodást is. Ha szavazásra bocsátottuk volna az ügyet, biztosan minden szülő az áthelyezés ellen szavazott volna. De itt nem az oktatás minőségi változtatásáról születtek döntések, hanem egyértelműen gazdasági okok indokolják az áthelyezést. A szülőket közzel kétórás értekezleten tájékoztattuk és megértésüket kértük, de az oktatás feltételeinek leromlását demokratikus szavazás sem állíthatja helyre. P. Sz.

Diáklöklör

A Ságvári Endre Gimnázium tradicionális rendezvénysorozatán új színfolt tűnt fel — az iskola volt és jelenlegi tanulóinak néptáncműsora.

A hazai és erdélyi dialektusok kultúrája meglepően magas fokú interpretálásnak lehettünk szemtanúi. Meglepően, mert a csoport alapítványos elgégé heterogén, hisz a különböző szegedi együttesek tagjai alkotják a „Hétvégi Koránkelők Táncgyűlését”. Mint nevük is tudatja: a táncosok csupán a hét utolsó napjain próbálhatták a saját maguk készítette koreográfiákat, ám így is igen dicséretes műsorral rukkoltak elő.

A műsor első fele egy cigány és egy *tyukodi* táncal indult. A *Szatmár vidéki* jellegzetes hangulatot könnyedén és önfeledten varázsolták a színpadra. És itt érdemes megemlíteni — s ez az egész este érvényes —, hogy senki sem vállalt tudásánál többet, nem százszázalékos profi műsorra törekedtek. Az összeszokottság hiánya érződött a zenekari blokk után

előadott karikázón és a du-nántúli ugróson.

Az érdekesen, rendhagyó módon megoldott szünet (történeti ismertető Erdélyről) után keserűségtől duzzadó, feszültségekkel együtt is öneledt táncok készítették óhatatlanul is gondolkodásra a szép számú nézősereget. (A didaktika legapróbb jelei nélkül.) Az Istenről és szerelemről szóló *mezősegi*, a virtuoskodásoktól gazdag *magyaródi*, a poénokkal is méltóságteljes *kalotaszegi* táncgyűlések (a kevés próba miatti látható bizonytalanságokkal együtt) érezhető átérzéssel adtak elő. *Králik Gusztáv*, *Szabó János* és *Ottó Kovács Zoltán* muzsikája minden igényt kielégített.

A premier jól sikerült. Ezt bizonyítja, hogy a nézők többször is ismétlésre, repetára készítették a táncosokat. A társaság jól vizsgázott. Fialatok, fejlődőképesek; mindenképpen megérné őket szponzorálni. Egyszeri fellépésnél ez a csoport és zenekar sokkal többre hívott.

Császár Máttyás

Az UFO-k nem lecsót hoznak

Miután a budapesti éjszakák rejtelmes egéről lekerült az ötágú fényforrás, mihamar újabb fénypontok kerítették hatalmukba a csillagminőség égboltot. Ugyanis megsejtették az UFO-k, hogy talán nálunk is lehet valamely keresnivaló; bár megkóstolták már Amerika és Szovjetunió földjét is. Gondolhatnánk, rajtuk már csak a csoda segít, s im, ha nem is potyogtak önkébe a különös égi objektumokról élelmszert, kötszert és ruhaneműket tartalmazó segélycsoomagok, azért mégis: kinyílt a remény kapuja. adatott az embernek egy piciny hit, hogy talán mégis van valami más azonkívül, amit idáig érzékszerveink felkínáltak.

A Danubius rádió egy egész szombat estét szentelt az UFO-kérdésnek. Mindenki elmondhatta legújabb élményeit. A műsorvezető, tartva a szereplési vágy elhatalmasodásától, megpróbált minden bejelentést a humor kedves sztrá-

dájára terelni. Így aztán apadt a vágy, egyre kevesebben óhajtottak neveltségessé válni. Fakadt mindez abból, hogy a téma publicitása nem egyenértékű egy telefonbejelentés horderejével. Persze, mindenki kíváncsi, hogy akkor most tényleg mi van? Van UFO, vagy nincs? Azt hiszem, ezzel a legtöbben úgy vannak, hogy hiszem, ha látom. A rengeteg bejelentés nyomán csak azon csodálkozom, hogy senkinek nem jutott eszébe fényképet készíteni, mert ugye: a szó elszáll, a tárgyi bizonyíték meg nem röpköd annyit.

Az UFO-ügyekből például Amerikában már jó néhány ember szerzett hírnevet, de elsősorban pénzét. Így a megjelent könyvekről a laikus nemigen tudja eldönteni, hogy kacsa, avagy tudományos megközelítés. Egyelőre csak azok nem mosolyognak az UFO szó hallatán, akik esküsznek, hogy valóban láttak valamit. Mások meg az infantilizmusig tolják a neveltségesség határát, hogy persze, ja, három szemű, zöld krapekok lecsót osztogattak éjszaka háromkor a „delirium tréningbe” öltözött 40-es férfiaknak az X. bár bejárata előtt.

Szerény véleményem az ügyről. Már rengeteg példát mutatott a természet, hogy orcája kifürkészhetetlen, mindig hozott valami új, eddig

megmagyarázhatatlan „trükköt”. Ilyen volt például okaért a gömbvillám, aminek ugyan nem volt olyan sci-fi-hatása, mégis csodálatra kényszerített, azonfelül jól fölfordította a fizikusok elképzeléseit. Valószínűleg egészen más a való világ, amilyennek most ismerjük — mondotta több neves tudós is, tapasztalva, miként válik alkalmatlanná az eleddig a világról alkotott, biztosnak hitt modell, mielőtt egy új, a régi modellbe nem illő, releváns elemmel gyarapodik a tapasztalat. Ebből a szémszögből már korántsem olyan neveltségessé az UFO-ügy, vagy nevezük azt bárminek; és ne azonosítsuk a jelenséget röpködő kávéskészletekkel, mert akkor saját magunknak állítunk valótlan. Mindenestre jobb, ha az ember mindennel számol, és nem zárja ki annak a lehetőségét — lévén, tudása sem abszolút —, hogy mégsem egyedüli intelligencia a világegyetemben. Számomra az lenne a meglepő, ha nem derülne ki hamarosan, hogy az eddig csak csoda szinten emlegetett jelenségek egy új arcát mutatják a világnak, melyet megértünk, elfogadunk, s olyan perspektívákat tárnak elénk, amelyek idáig legmerészebb álmaink is nélkülözni kényszerültek.